



Trvalo to přes dva měsíce, než se des Esseintes mohl ponořit do mlčenlivého klidu svého fontenayského domu, nej-různější nákupy ho nutily potulovat se ještě po Paříži, procházet město křížem krážem.

A jak bedlivě přitom všechno prohlížel, jakým úvahám všechno podrobil, než svěřil svůj byt čalouníkům!

Byl už dávno znalcem, pokud jde o upřímnost i šalby barevných odstínů. Kdysi, když u sebe přijímal ženy, zkomponoval si budoár, v němž se uprostřed drobného nábytku vyřezávaného z bledého japonského kafrovníku a pod jakýmsi stanem z růžového indického atlasu těla něžně zbarvovala rafinovaně volenými světly, prosívanými látkou.

Tento pokojík, v němž si zrcadla navzájem vracela svůj obraz a opakovala v hloubi stěn do nedohledna řady růžových budoárů, byl proslulý mezi lehkými děvčaty, kterým se líbilo smáčet svoji nahotu v této lázni teplé inkarnátové barvy, aromatizované vůní máty, kterou vydechovalo dřevo nábytku.

Ale nehledě na blahodárné účinky toho nalíčeného vzduchu, který jako by pod pleť povadlou a opotřebovanou pravidelným používáním běloby a nočním hýřením vléval novou krev, toto nové prostředí dávalo i jemu samému zakoušet zvláštní radosti, všelijaké slasti, které vzpomínky na přestálá trápení, na zašlé strasti rozněcovaly a stupňovaly do krajnosti.

Z nenávisti, z opovržení ke svému dětství zavěsil třeba na strop tohoto pokoje malou klíčku ze stříbrných drátků, v níž

uvězněný cvrček cvrlikal stejně, jako cvrlikával v popelu krbů na zámku Lourps; když naslouchal tomuto tolikrát slyšenému cvrkotu, vynořovaly se před ním v zmatené směsi všechny ty stísněné a němé večery u matky, všechna ta opuštěnost churavého a potlačeného mládí, a tu se při křečovitých pohybech ženy, kterou mechanicky laskal a jejíž slova nebo smích přetrhávaly tyto vidiny a strhovaly ho brutálně zpět k realitě, do jeho budoáru, na zem, zvedal v jeho duši vzpurný vír, potřeba pomsty za vytrpěné smutky, zběsilá chuť pošpinit rodné vzpomínky mrzkostmi, zuřivá touha supět bez dechu na poduškách z nahého masa, vyčerpat až do posledních kapek nejprudší a nejurputnější smyslná šílenství.

Jindy zas, když na něj doléhal splín, když ho za deštivých podzimních dní zachvacoval odpor k ulici, k vlastnímu bytu, k té žlutě blátivé obloze, k těm mrakům z napěchovaného štěrku, uchyloval se do tohoto útulku, rozkolébal zlehka klíčku a díval se, jak se odráží donekonečna ve hře zrcadel, až jeho opilé oči shledávaly, že se to vůbec nepohybuje klíčka, nýbrž že se komíhá a točí celý budoár a plní celý dům jakýmsi růžovým valčíkem.

V oné době, kdy pokládal za nezbytné odlišit se od ostatních, si des Esseintes vymyslel také okázale zvláštní zařízení bytu a rozdělil salon v sérii různě vyčalouněných zákoutí, která mohla na základě nějaké subtilní analogie, nějakého neurčitého souladu veselých nebo chmurných, delikátních nebo barbarských odstínů korespondovat s rázem latinských i francouzských děl, jež miloval. Uveleboval se pak v tom zákoutí, které mu svou výzdobou připadalo nejsouhlasnější se samotnou podstatou knihy, jejíž četbu mu vnukl momentální rozmar.

Dal konečně také zařídít vysoký sál pro přijímání dodavatelů; vcházel sem, usedali vedle sebe do jakýchsi kostelních

lavic, a on pak vystoupil na pódium a měl kázání o dandysmu, při němž zapřísahal své obuvníky a krejčí, aby naprosto přesně respektovali jeho breve ve věci stříhu, a hrozil jim finanční exkomunikací, kdyby se snad neřídili do písmene instrukcemi obsaženými v jeho pastýřských listech a bulách.

Získal si reputaci výstředníka, kterou dovršil tím, že se oblékal do kostýmů z bílého sametu, se zlatě vyšívanými vestami, a místo kravaty si do rozhaleného límce u košile zastrkoval kytici parmských fialek, a že pořádal pro literáty večere těšící se velkému ohlasu, mezi nimi i jednu, která byla podle vzoru z 18. století upravena na způsob smuteční hostiny, uspořádané u příležitosti jistého zcela nicotného nezdaru.

V černě potažené jídelně, otevřené na zahradu domu, která byla narychlo přeměněna a jejíž cestičky byly nyní posypané uhlím, jejíž malý bazén byl teď opatřen čedičovým roubením a naplněn inkoustem a v níž bylo vidět pravidelně rozmístěné skupinky cypřišů a sosen, byla večere servírována na černém ubrusu, ozdobeném košíčky fialek a skabióz a osvětleném kandelábry, v nichž plály zelené plameny, a svícny, v nichž plápolaly voskovice.

Zatímco skrytý orchestr hrál smuteční pochody, hosté byli obsluhováni nahými černoškami v pantofličkách a punčochách ze stříbrné tkaniny poseté slzami.

K jídlu byly předkládány na černě vroubených talířích želví polévky, chleby z ruského žita, zralé turecké olivy, kaviár, sušené plátky parmice, frankfurtské uzenky, zvěřina s omáčkami v barvě lékořicové šťávy a lešticího krému, pasírované lanýže, ambrované čokoládové krémy, pudinky, rudé broskve, hroznové zavařeniny, moruše a sladké třešně, z temných sklínek se pila limagneská a roussillonská vína, Tenedos, Valdepeñas a portské; po kávě a ořechovém likéru se vychutnával kvas, porter a anglické pivo.

Večeře na počest mužnosti momentálně mrtvé – bylo napsáno na pozvánkách podobných pohřebním oznámením.

Ale tyto extravagance, kterými se kdysi pyšnil, se samy od sebe vypotřebovaly, dnes pociťoval opovržení nad těmito dětinskými a staromódními okázalostmi, nad těmi nenormálními oděvy, nad tím momentálním okrašlováním bizarních bytů. Pomýšlel pouze na to, vytvořit si pro svoje osobní potěšení, a ne už pro udivení druhých, pohodlný příbytek, který by měl nicméně vzácně vybranou úpravu, zařídit si zajímavě neobvyklé a poklidné bydlení, přizpůsobené potřebám jeho budoucí samoty.

Když byl fontenayský dům uchystaný a upravený architektem podle jeho přání a plánů, když už zbývalo jenom stanovit uspořádání nábytku a vnitřní výzdoby, začal znovu a dlouze přebírat sérii barev a odstínů.

Přál si barvy, jejichž výraznost by vynikla v umělém světle lamp, málo mu dokonce záleželo na tom, budou-li v denním světle působit otřepaně nebo odpudivě, neboť žil skoro jen v noci, byl přesvědčen, že člověk je tak víc sám, že se může lépe cítit doma a že duch se doopravdy rozněcuje a vzplane svým praskavým plaménkem jen v těsném sousedství tmy; nacházel v tom také zvláštní požitek, být takto v pokoji vydatně osvětleném, který zůstává jediný bdící a jediný vzhůru uprostřed domů ponořených do tmy a pohřížených v spánek, a v tomto požitku byla možná i lehká stopa marnivosti, zcela zvláštní uspokojení, jaké lidé pracující dlouho do noci zakoušejí ve chvíli, kdy nadzdvednou záclony oken a pozorují, že všechno kolem je zhasnuto, že všechno je němé, že všechno je mrtvé.

Pozvolna vybíral barevné tóny jeden po druhém.

Modř přechází ve světle svící ve falešnou zeleň: jestliže je tmavá, jako kobalt a indigo, mění se v černí; jestliže je světlá,

zešedne; jestliže je upřímná a něžná jako tyrkys, zakalí se a zledovatí.

Nemohlo tedy být řeči o tom, zvolit ji za dominantní tón nějaké místnosti, ledaže by se jen přidružila k nějaké jiné barvě na zesílení jejího účinku.

Na druhé straně ocelově šedé barvy se ještě víc zachmuří a ztěžknou, perlové šedi ztrácejí svůj azurový nádech a proměňují se v špinavou běl, hnědé barvy zemdlí a zchladnou, co se týče tmavých zelení, jako jsou odstíny zeleně císařské a myrtové zeleně, působí jako sprostá modř a splývají s černí, zbývaly tedy jen zeleně bledší, jako zeleň pavích per, zelené cinobry a lakové zeleně, ale v těch zas světlo potlačí jejich modř a uchová jen jejich žlut, a ta má pak už jen jakýsi falešný tón, jakousi kalnou příchut.

Zrovna tak nemohl pomýšlet ani na barvy růžové, na odstíny lososího masa, kukuřice či růží, jejichž zženštilost neodpovídala představám samoty, nedalo se uvažovat ani o barvách fialových, jejichž odstín zaniká, navečer v nich podrží vrch jen červeň, a jaká červeň! Červeň plná lepkavosti, sprostá vínově rudá barva. Připadalo mu ostatně zcela zbytečné uchylovat se k fialové, protože fialové vidění lze vyvolat požitím určité dávky santoninu, a lze tudíž snadno změnit takto sebe a proměnit odstín svých čalounů, aniž se jich člověk dotkne.

Když byly tyto barvy zavrženy, zbývaly už pouze tři: červená, oranžová, žlutá.

Oranžové dával přede všemi ostatními přednost a dotvrzoval tak vlastním příkladem pravdivost teorie, kterou sám prohlašoval za téměř matematicky přesnou: že totiž existuje určitá harmonie mezi smyslnou povahou individua opravdu umělecky cítícího a barvou, kterou jeho oči vidí specifičtěji a živěji.

Když se totiž pomine běžný průměr lidí, jejichž hrubé sítnice nevnímají ani rytmus každé barvě vlastní, ani tajuplné

kouzlo jejích odstínů a nuancí, když se pomínou také ony měšťácké oči, které jsou necitlivé pro okázalost a vítězoslávu intenzivních a mocně rezonujících barev, když se tedy takto přihlíží jen k lidem s rafinovanými zornicemi vycvičenými literaturou a uměním, bylo podle jeho soudu jistou věcí, že oko toho z nich, který sní o ideálu, který má zapotřebí iluzí a dožaduje se závoju, když uléhá s ženou do postele, nachází pravidelně potěšení v modři a v odstínech od ní odvozených, jako je slézová, šeríková a perletově šedá, pokud ovšem zůstávají něžně jemné a nepřekročí onu mez, při níž ztrácejí svoji osobitost a přeměňují se v odstíny čistě fialové a v ryzí šed.

Naopak zase lidé, kteří si potrpí na husarskou přímočarost, lidé s nadbytkem krve, sangviničtí krasavci, solidní samci, kteří pohrdají úvody a epizodami a vrhají se hned střemhlav vpřed, ti si většinou libují v zářivé křiklavosti žlutí a červení, v cimbálovém třesku rumělek a chromových tónů, jež je oslňují a zpíjejí.

A konečně oči lidí oslabených a nervózních, jejichž sexuální apetit vyžaduje pokrmy, kterým se marinováním a vyuzením dodalo pikantnosti, oči lidí předrážděných a astenic-kých milují skoro vždy tu dráždivou a chorobnou barvu, zářící fiktivní skvělostí, sžíravě horečnatou: barvu oranžovou.

O des Esseintově volbě nemohlo tedy být sebemenších pochyb, byly tu však ještě nepopiratelné nesnáze. Jestliže červeně a žlutě získávají ve světle na velkoleposti, u jejich směsi, u oranžové barvy, tomu tak vždycky nebývá: oranžová překypí a přemění se často v kapucínskou červeně, v barvu ohnivě rudou.

Studoval při světle svic všechny její odstíny a objevil jeden, který by, jak se mu zdálo, neměl podléhat výkyvům a který by neměl z hlediska jeho náročných požadavků selhat; když byly tyto předběžné úvahy odbyty, snažil se pokud možno

vystříhat, alespoň u své pracovny, jakýchkoli orientálních látek a koberců, které se teď, když si je zbohatlí kšeftaři kupují se slevou v obchodech s módním zbožím, staly něčím tak nudným a všedním.

Nakonec se rozhodl, že dá stěnám podobně jako nějakým knihám vazbu ze slisovaného hrubozrnného marokénu a z kapské kůže hlazené silnými ocelovými deskami pod velkým tlakem.

Jakmile byla výzdoba obložení hotova, dal oblouny a vysoké plinty omalovat tmavě indigovou modří, lakovým indigem připomínajícím nátěry, jaké kočárníci používají na výplně vozů. Ve stropě, trochu zaokrouhleném a rovněž potaženém marokénem, se jako obrovské kulaté okénko zasazené do pomerančové slupky rozvíral kruh oblohy z hedvábí v odstínu královské modře a uprostřed něho stoupali v prudkém letu stříbrní serafové, vyšití kdysi bratrstvem kolínských tkalců pro nějaký starobylý prelátský plášť.

Když bylo zařízení hotovo, toto všechno se večer navzájem sladilo, ztlumilo, usadilo: modř dřevěného obložení, oranžovými barvami zvýrazněná a jakoby oteplená, se nehybně ustálila a oranžové barvy samy zůstaly neporušené, naléhavé výdechy modří je jenom zvýraznily a jakoby rozdmýchaly.

Co se týče nábytku, des Esseintes nemusel dlouho pátrat, neboť jediný přepych této místnosti měly tvořit knihy a vzácné květiny; počítal sice s tím, že stěny, které zůstaly holé, později případně vyzdobí několika kresbami nebo několika obrazy, ale jinak se omezil jen na to, že větší část zdí obstavil příhrádkami a regály ebenové knihovny, že rozprostřel po parketách kůže dravých zvířat a kožešiny stříbrných lišek, a že k masivnímu stolu směnárníka z 15. století přistavil hluboké ušáky a vedle starý kostelní pult z tepaného železa, jeden z těch starobylých stojanů, na které jáhen kladl

kdysi antifonář, teď na něm spočíval těžký foliant du Can-
geova *Glossarium mediae et infimae latinitatis*.

Okna, jejichž skla, opatřená popraskanou glazurou, na-
modralá a prokládaná tu a tam kulatými tmavozelenými
sklíčky se zlatě tečkovanými vypouklinami, nedovolovala
vidět ven a propouštěla jen jakési falešné světlo, byla navíc
přioděna záclonami ze starých štól, jejichž potemnělé a ja-
koby očazené zlato zanikalo v útku, jehož rzivá barva ztra-
tila už skoro všechny lesk.

Konečně na krbu, jehož příkryvka byla rovněž vystřižena
ze skvostné látky nějaké florentské dalmatiky, spočíval mezi
dvěma monstrancemi v byzantském stylu, zhotovenými z po-
zlacené mědi a pocházejícími z někdejšího kláštera v Bois
de Bièvre, nádherný oltářní kánon s třemi oddělenými po-
líčky propracovanými jako krajka, a pod sklo v jeho rámcích
byly vsunuty tři Baudelairovy básně, přepsané na pravý velí-
nový pergamen obdivuhodnými misálovými písmeny s nád-
hernými kolorovanými iniciálami: zprava a zleva sonety ne-
soucí názvy „Smrt milenců“ a „Nepřítel“, a uprostřed báseň
v próze nazvaná: „Anywhere out of the world“ – „Kamkoli
mimo tento svět“.

